

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt med 121 stemmer.

Formanden: Der vil nu blive givet udenrigsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse.

(Første behandling findes i tidenden sp. 92, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 317).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (Peter Ravn): Som det fremgår af betænkningen, har udvalget afholdt 7 møder og derunder haft samråd med den højtærede arbejdsminister. Man har endvidere besøgt værkstedshuse i Valby, ligesom man har fået en række spørgsmål besvaret. Efter en nøje gennemgang af lovforslaget stiller den højtærede arbejdsminister 7 ændringsforslag, der er tiltrådt af udvalget.

Herudover har et mindretal i udvalget, bestående af venstres og det konservative folkepartis repræsentanter, stillet et ændringsforslag, det er nr. 5, hvori det foreslås, at lovens afsnit IV udgår.

De af den højtærede arbejdsminister stillede ændringsforslag betyder ikke nogen principiel ændring af loven.

Ændringsforslag nr. 1 til § 2 tydeliggør, hvilke folk der kan antages ud over dem, der er nødvendige til arbejdets ledelse.

Ændringsforslag nr. 2 til § 4 går ud på indføjelser af den bestemmelse, at arbejdsministeren for hvert finansår fastsætter det beløb, som hvert enkelt amtsnævn kan råde

over til ydelse af tilskud. Da disse arbejder kan iværksættes alene med amtsnævnenes godkendelse, har man næret en vis frygt for, at arbejdsministeriet ikke altid kunne have det fornødne økonomiske overblik. Ændringsforslaget søger at råde bod herpå.

Ændringsforslag nr. 3 til § 6 tydeliggør, hvem der kan anke til arbejdsministeren i tilfælde af uenighed eller tvivl inden for amtsnævnet.

Ved ændringsforslag nr. 4 foreslås stk. 4 i § 8 sløffet. Stk. 4 drejer sig om optagelse af lån i den kommunale lånefond, og da sådanne sager allerede forelægges arbejdsministeren gennem indenrigsministeriet, anses dette stykke for overflødig.

Ændringsforslagene nr. 6 og 7 til § 16 tydeliggør, at maksimumsgrænserne for lånene til værkstedshuse skal beregnes af samtlige udgifter, også udgifterne til erhvervelse af grunden.

Ved ændringsforslag nr. 8 foreslås det, at stk. 1 og stk. 2 i § 20 udgår. Det drejer sig om erstatningsbeløb, der kan pålægges tredjemænd, hvis det ved arbejdets udførelse skulle vise sig, at dette vil medføre en væsentlig værdiforøgelse af privat ejendom. Da bestemmelserne aldrig har været anvendt i praksis, mener vi, de bør udgå.

Med de forbehold, venstre og det konservative folkeparti må tage over for ændringsforslagene til § 16, kan jeg på et enigt udvalgs vegne anbefale disse ændringsforslag til vedtagelse.

Venstres og det konservative folkepartis ordførere vil selv redegøre for ændringsforslag nr. 5, hvorefter afsnit IV i lovforslaget udgår. Som ordfører for mit parti vil jeg dog gerne sige, at vi lægger afgørende vægt på denne del af lovforslaget. Oppositionen henviser til, at finansieringen af værkstedshuse kan ske gennem det private lånemarked, og det kan vel ikke bestrides, at værkstedshuse nogle steder i landet kan finansieres på normal vis. Men det er for os ikke alene et spørgsmål om at få sådanne værkstedshuse rejst, det er også et spørgsmål om at få dem bygget de steder i landet, hvor en produktionsudvidelse gerne skulle finde sted, så man kan søge at skabe en anden industriplacering end den, vi har i dag. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har netop udsendt sin beretning, og med den følger en statistik over industrifordelingen

[Peter Ravn.]

her i landet. Det fremgår af denne statistik, at 48,8 pct. af al industri findes i Københavns amt, 29,8 pct. af industrien findes i Jylland, men heraf tegner Østjylland sig for de 14,4 pct., således at Sydjylland må nøjes med 2,7 pct., Vestjylland med 6 pct. og Nordjylland med 6,7 pct. Det vil sige, at de store områder, det her drejer sig om, har 15 pct. af hele landets industri, medens Københavns amt lægger beslag på ca. halvdelen. Ud fra mange betragtninger ville en anden industriplacering være ønskelig. Ved denne lovgivning ønsker man at prøve på at skabe et lidt bedre klima for industrien i disse forsømte landsdele, prøve på at gøre forholdene lidt mere tillokkende for industrien, end de har været hidtil. Foruden at muliggøre en industriplacering i forsømte områder vil loven også give en chance for de byer, hvor en sanering af indre bydele skal finde sted, således at en udflytning af mindre virksomheder bliver nødvendig.

Der kan selvfølgelig til dette forslag som til mange andre anføres en række betragtninger om statens finansieringsforpligtelser m. v. ud fra principielle synspunkter. Jeg tror imidlertid, det var ønskeligt, om vi, i alt fald hvad disse ting angår, kunne anlægge en lidt større helhedsbetragtning end den, vi hidtil har anvendt. Der ofres her i landet årlig meget store beløb på hjælp til arbejdsløse; det sker ved tilskud til arbejdsløsheds-kasser, det sker over den almindelige kommunehjælp, og det sker ved iværksættelse af visse foranstaltninger, mere eller mindre produktive, i henhold til lovgivningen. Jeg ved ikke, hvad alle disse foranstaltninger andrager i penge, men jeg er klar over, at det er meget store beløb, det drejer sig om. Så kan man anlægge forskellige synspunkter over for spørgsmålet; man kan sige, at man er modstander af statsfinansiering, derfor må disse penge ikke anvendes til produktiv indsats, og så må man fortsætte med at bruge penge til understøttelser og andre former for hjælp. Men så bliver det en negativ indsats, negativ i den forstand, at der ikke derved skabes nye produktionsmuligheder, og man løser ikke beskæftigelsesproblemet på varig vis. Man kan også, som den højtærede arbejdsminister her har foreslået, prøve på at finde en vej frem,

så de penge, man alligevel skal bruge, ikke alene kan hjælpe de arbejdsløse, men samtidig være en hånds-rækning til erhvervslivet. Der er så måske lige grund til at understrege, at man ønsker ikke med denne lovgivning at gribe ind i det private erhvervsliv, man ønsker tværtimod at åbne det nye muligheder.

Med disse bemærkninger kan jeg anbefale lovforslaget, som det nu foreligger. Jeg anbefaler, at man stemmer for ændringsforslagene nr. 1-4 og nr. 6-8 og stemmer imod ændringsforslag nr. 5.

Søren Andersen: Når loven om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse er blevet taget op til revision, skyldes det vel i ikke ringe grad fremsættelsen af venstres og det konservative folkepartis lovforslag herom sidste år. Det var vel ikke stort i sin opbygning, men efter min mening ville det, hvis det var blevet gennemført i alle enkeltheder, være blevet af ikke ringe betydning.

Vi har ikke fået alle de ønsker opfyldt, som vi dengang havde, men når vi ikke stiller ændringsforslag på de traditionelle områder inden for beskæftigelseslovgivningen, som er angivet i afsnittene I, II og III, er det, fordi vi gerne vil give udtryk for, at på de virkelig betydningsfulde og kendte områder inden for beskæftigelseslovgivningen skal der heller ikke i fremtiden herske strid. Derfor kan vi også stemme for de ændringsforslag, der er betegnet med numrene 1, 2, 3 og 4, idet de efter vor mening er udtryk for en forbedring og en tydeliggørelse af loven.

Jeg vil gerne sige til den højtærede minister, at hvis jeg senere hen i min tale kommer til at tale lidt hårdt om enkelte ting, er det i og for sig ikke en tale holdt over den højtærede ministers hoved, men derimod en tale holdt over visse principper.

Det er efter vor mening absolut nyttigt, at de forskellige beskæftigelseslove nu er samlet, og at der i denne lille lov, som i øvrigt er udvidet en hel del, sker en virkelig lettelse for administrationen, ligesom lovens administration i almindelighed er gjort mere elastisk.

Dette er også af betydning både for den, der lader arbejdet udføre, og for den, der udfører det, og jeg tror, jeg kan sige for

[Søren Andersen.]

samfundet taget som helhed, at det nu nærmere fastslås i loven, hvilken ledelse af arbejdet og hvilket teknisk personale man frit kan ansætte uden om arbejdsanvisningen, altså uanset om de pågældende er ledige eller ej. Jeg tror, at der derigennem bliver mulighed for at sikre den største mulige nytte og det bedst mulige udbytte af de penge, der nu engang bevilges til bekæmpelse af arbejdsløsheden. Det var i øvrigt et af de synspunkter, som vi fremdrog i sin tid i vort lille lovforslag. Venstre har også her fået visse indrømmelser, som vi er taknemlige for, men vi fastholder naturligvis, at vi ikke har helt den samme opfattelse som socialdemokratiet og den højtærede minister. Jeg tænker i denne forbindelse på den offentlige arbejdsanvisning ved udførelse af større arbejder, der tager sigte på at bekæmpe ledigheden. Jeg skal imidlertid ikke her komme med udtalelser, som vil give anledning til, at vi tager diskussionen herom op igen, fordi jeg som sagt gerne vil have, at det står tydeligt over dette udvalgsarbejde, at meningen var at gøre noget, som virkelig var til gavn, og ikke at fortsætte en strid frem i tiden.

Derimod har vi i tråd med vore udtalelser ved første behandling stillet et ændringsforslag sammen med det konservative folkeparti med henblik på at få afsnit IV taget ud af lovforslaget. Vi mener, det er fastslået gennem udvalgsbehandlingen, at ønsket om at gøre loven mere produktiv ved at muliggøre, at industrigrunde bliver byggeomodne, meget vel kan efterkommes gennem lovens almindelige afsnit I, II og III. Ønsket om at gøre industrigrunde byggeomodne har også vi udtalt sympati for, men vi mener absolut ikke, at der af den grund er basis for dette afsnit IV.

Vi må samtidig på det skarpeste vende os imod at gøre beskæftigelsesloven til en ren udlånslov, således som det vil ske gennem bestemmelserne i afsnit IV. Vi kan i øvrigt ikke forstå, at tilhængere af denne offentlige lånevirkosomhed — hvortil vi nu også, som vi allerede har set det ved tidligere lovgivningsarbejder, kan henregne retsforbundet — ikke, når de nu sætter så store bestræbelser ind på långivning ad offentlig vej, samler bestræbelserne i stedet for at skabe en rodebutik. Der vil nemlig

nu faktisk kunne gives statslån til egnsudvikling efter to love, nemlig den lov, som vi her behandler, og den almindelige egnsudviklingslov, som blev vedtaget i foråret. Nu kan man sige, at egnsudviklingsloven drejer sig ikke om hele landet; men når man læser loven som helhed og ser på, hvordan den skal administreres for hele landet, vil man se, at der ikke er andre undtagelser end København.

Man har vel i og for sig ret til at sige, at princippet i de to love, nemlig det princip at give statslån helt eller delvis med kommunegaranti, er det samme. Vi betragter ydelsen af lån til de værkstedshuse, der omhandles i denne lovgivning, som en i mange tilfælde god og nyttig produktionsforanstaltning for håndværket og den mindre industri, men vi føler os også sikre på, at disse værkstedshuse kan finansieres gennem almindelige pengeinstitutter. Det er egentlig tragikomisk — sådan vil jeg udtrykke det — at hele denne lovgivning, altså den foreliggende og loven om egnsudvikling, skabes på et tidspunkt, da de private pengeinstitutter møder med flere nydannelser, såsom finansieringsinstituttet for håndværk og industri, og lignende institutter vil vel også blive skabt med henblik på finansiering af boligbyggeriet. I det hele taget ser vi en rig og levende udvikling i retning af, at de normale finansieringskilder, pengeinstitutterne, forbereder sig på at klare opgaver som den foreliggende. Det er altså ikke pengene, der ikke kan fås, sådan står det i hvert fald tydeligt for mig.

Ja men, kan man så sige, det kan i alle tilfælde ikke gøre ret megen skade, at man laver en sådan lovgivning, og pengene skal måske ydes til markedsrente. Det finder vi imidlertid ikke det mindste om i lovforslaget; der står ikke noget om, hvad renten skal være, hvilket i allerhøjeste grad er med til at sprede usikkerhed. Det forekommer mig i øvrigt, at det, der er fremholdt som markedsrente i de forskellige love om statsfinansiering, har været vidt forskellige begreber; man har snarere i lovgivningen brugt et begreb og et navn, der ikke dækker over virkeligheden, idet pengene altid har været betydeligt billigere. Hvis man heroverfor vil indvende, at pengene også skal være billige, så at de, der skal bruge dem, lettere kan klare forrentning og afdrag,

[Søren Andersen.]

kan jeg sige: hvem vil ikke gerne have billige penge? Og jeg kan føje til, at man skal ikke være så stolt af, at man altid kan møde nogen fra erhvervslivet, som kan forsvare dette synspunkt. Det er jo deres opgave at få billige penge frem til deres formål, men det må hertil siges, at ingen kan få billigere penge, uden at andre får dem dyrere. Det drejer sig altså her om synspunkter, der har været mere eller mindre forskellige fra regeringens — og nu hælder også retsforbundet til det synspunkt, at en række opgaver nødvendigvis må løses ved statsfinansiering.

Da vi så det ærede medlem hr. J. M. Pedersen træde ind ad døren i udvalgs-værelset, skabte det visse forventninger, men det gik som så ofte før, når vi har mødt en gammel kending, som før var frisk og frejdig og stærk, at man nu kunne sige: ak, hvor forandret.

Det måtte vi sige, vi, der havde håbet på en hjælp i udvalget — ak, hvor forandret!

Det synspunkt, der står bag den samlede regerings udprægede statsfinansieringspolitik, synes at være dette, at man mener, det offentlige bedre end de lokale, private pengeinstitutter er i stand til at skelne klart, om det drejer sig om et sundt og levedygtigt initiativ eller ej. Mit parti har det modsatte synspunkt. Vi tror, at de, der er placeret ude i pengeinstitutter af forskellig art, både har nøjere kendskab til og nærmere berøring med befolkningen og simpelt hen for manges vedkommende årelang træning i at skelne imellem forskellige personers værd, vurdere initiativ og skelne imellem produktion, som er sund og levedygtig, og produktion, som er svag og ikke i stand til at klare konkurrencen. Vi tror meget mere på disse personers og institutters evner, og det står klart for os, at det ikke kan være det offentliges opgave at udvide den almindelige finansiering.

Derfor skal jeg, så stærkt jeg kan, appellere til tinget om at stemme for, at afsnit IV udgår af loven. Vi kan ikke medvirke til gennemførelsen af en lov, der indeholder sådanne bestemmelser.

Lad mig om de ændringsforslag, nr. 6 og 7, der har til formål at tydeliggøre § 16, sige, at dem vil vi finde det mest korrekt

at undlade at stemme om, idet vi jo alligevel ikke vil stemme for §§ 14, 15 og 16.

Endelig skal vi anbefale at stemme for ændringsforslag nr. 8, idet vi mener, at det indeholder en forbedring.

Asger Jensen: De af ministeren foreslåede ændringer til nærværende lovforslag er blevet til efter forhandling i udvalget og tager i det væsentlige sigte på at klargøre lovens bestemmelser.

Der hersker i og for sig ingen uenighed om disse ændringsforslag, men jeg vil dog ligesom det ærede medlem hr. Søren Andersen sige, at ændringsforslagene til § 16, nemlig ændringsforslagene nr. 6 og 7, kan der ikke være nogen anledning for os til at stemme om, idet vi ikke mener, at § 16 bør gennemføres.

Vi kan fra konservativ side tiltræde afsnit I, II og III med de foreslåede ændringer, og endvidere kan vi tiltræde afsnit VI, der omhandler foranstaltninger til optræning af erhvervshæmmede.

I lovforslagets § 1 er lovens formål således formuleret, at bekæmpelse af arbejdsløshed skulle være det væsentligste formål for iværksættelse af arbejder, og dette formål opfylder de afsnit af loven, der handler herom. Vi erkender samfundets pligt til at komme langvarigt arbejdsløse til hjælp og til at medvirke til en optræning af erhvervshæmmede, der kan blive til gavn for såvel de pågældende selv som samfundet. Der er altså ikke på disse områder nogen større uenighed og heller ikke noget nyt i forhold til de to tidligere beskæftigelseslove.

Derimod er afsnit IV noget ganske nyt inden for beskæftigelseslovgivningen. Dette afsnit omhandler to ting. Efter § 15 gives der støtte til udbygning af industriarealer, og dette formål har vi intet at indvende imod, men den højtærede arbejdsminister har meddelt udvalget, at sådanne arbejder kan udføres som almindelige beskæftigelsesarbejder og er i overensstemmelse med, hvad der hidtil er blevet godkendt. Det oplyses for udvalget, at når der lovgives i en særlig paragraf om disse arbejder, skyldes det, at man har ønsket over for de enkelte kommuner at fremdrage disse arbejders gennemførelse som særlig betydningsfuld.

[Asger Jensen.]

Det forekommer mig, at en sådan henstilling til kommunerne havde det været mere hensigtsmæssigt at give i cirkulæreform end i en lovparagraf.

Må jeg i øvrigt henlede opmærksomheden på, at der i § 15, stk. 2, står, at der ikke i medfør af nærværende lov vil kunne ydes støtte til arealernes erhvervelse. Ikke desto mindre foreslår ministeren en ændring af § 16, der har til formål at tydeliggøre, at maksimumsgrænsen for lån til etablering af fælles værkstedshuse skal beregnes af samtlige udgifter ved værkstedshusets etablering, herunder udgifterne til erhvervelse af grunden. Disse to bestemmelser er altså modstridende.

Den store meningsforskel mellem os og regeringen gælder paragrafferne om værkstedshuse. Det må i alle tilfælde være forkert at placere statsstøtten til etablering af disse huse i denne lov. Den højtærede minister har over for udvalget oplyst, at det ikke i almindelighed vil kunne forventes, at arbejdet vil blive udført af arbejdere med langvarig arbejdsløshed, altså skal selve bygningen af husene ikke have til væsentligt formål at bekæmpe arbejdsløsheden, som det hedder i lovforslagets § 1. Endvidere har ministeren oplyst, at der ikke ved lånenes ydelse vil blive stillet krav vedrørende de arbejdere, som skal beskæftiges i virksomheden. Altså kan lovens § 1, stk. 1, heller ikke opfyldes for de arbejders vedkommende, der skal beskæftiges i de pågældende værkstedshuse. Disse betragtninger er dog mere af formel karakter. Det reelle er, at vi fra konservativ side ikke kan medvirke til at udvide statens lånevirksomhed.

Handelsministeriet har forsøgt sig med en slags bankvirksomhed med hensyn til investeringer i erhvervslivet. Vedtages denne lov, vil det betyde, at arbejdsministeriet også må oprette en sådan låneafdeling, og det er vel berettiget at spørge: magter arbejdsministeriet denne opgave? Mon ikke den højtærede handelsminister vil indrømme, at det er en særdeles kompliceret sag at drive en sådan lånevirksomhed fra et ministerielt kontor?

Der rejser sig mange spørgsmål, når staten bevæger sig ind på områder som disse. Det må f. eks. være rimeligt, at staten stiller

sine borgere lige for loven. Hvad skal da f. eks. grænsen være for udlånsvirksomheden. Ja, dér kan jo svares, at grænsen skal være de 2-3 mill. kr., som loven årlig stiller til rådighed, men skal det da kun være mindre virksomheder, som kan etableres ved statens hjælp? Er det rigtigt for mindre virksomheders vedkommende, må det vel i endnu højere grad være rigtigt, at større virksomheder kan etableres eller udbygges. Eller er det måske tanken, at mindre virksomheder skal have støtte efter denne lov og større virksomheder efter andre love under andre ministerier? Skal der tages hensyn til bestående virksomheder, og vil staten i givet fald yde lån til konkurrerende virksomheder, hvor også de, konkurrencen påføres, gennem deres skatter skal være med til at betale etableringen af konkurrenterne?

Vi er naturligvis ikke negativt indstillet, hvor det gælder udviklingen af industrivirksomheder, og vi har også forståelse for, at det kan være nødvendigt at gøre en særlig indsats i arbejdsløshedsramte områder; men det var svært at få en positiv forhandling i gang om disse problemer i udvalget, idet man straks meddelte os, at der i dette afsnit ikke kunne flyttes et komma. Så vidt man kunne forstå, var det tvivlsomt, om retsforbundets repræsentant i udvalget var tilhænger af statsinvesteringer, men heller ikke hans mening kom tydeligt frem i udvalget; vi kan formodentlig vente at høre den udtrykt her i salen. Vi har den opfattelse, at der må træffes et valg: skal pengene havne i statskassen og derefter udlånes på ny til de borgere, der ønsker at sætte virksomheder i gang, eller bliver der penge tilovers til at sætte i pengeinstitutterne, så de får mulighed for at låne ud til erhvervslivet?

Det ærede medlem hr. Peter Ravn spurgte, om pengene ikke måtte bruges til disse fornuftige investeringer. Jo, det er netop det, der er vort synspunkt, at disse penge skal bruges til sådanne investeringer, men vi kan bare ikke forstå, hvorfor de først skal passere statskassen. Det må være rimeligt at fortsætte med det system, at det er i pengeinstitutterne, pengene havner, i stedet for at de betales i skat for derefter at lånes ud.

Staten skal naturligvis være aktiv, hvor

[Asger Jensen.]

det gælder at bygge eller modernisere havne, veje, jernbaner og andre samfundsmæssige foranstaltninger, for at gøre det muligt for det private erhvervsliv at trives, og det forekommer mig, at staten har nok at se til i den retning. Der er tilfælde nok, hvor staten må sige nej til at løse opgaver med den begrundelse, at der ikke er penge til rådighed. Var det ikke naturligt, om staten klarede sine egne opgaver og lod borgerne få mulighed for at klare deres ved at undlade den for hårde beskatning og opkrævning af tvangslån?

Der var som sagt ingen mulighed for at komme ind på disse problemer i udvalget, og vi skal derfor foreslå, at afsnit IV udgår af lovforslaget.

Morten Larsen: På mit partis vegne skal jeg ganske kort anbefale flertallets indstilling. De betænkeligheder, de ærede ordførere for venstre og det konservative parti i dag som ved første behandling giver udtryk for med hensyn til afsnit IV angående værkstedshuse, kan jeg ikke dele.

Jeg ser meget gerne, at finansieringen sker gennem private pengeinstitutter, og løser disse problemet, gør det jo ikke noget, at der er en lov, der tager sigte på det samme. Men jeg må forudse, at der et eller andet sted, ja, måske flere steder bliver områder tilbage, som man fra privat side ikke ønsker at dække; det kan endda være et område skabt af det offentlige f. eks. ved byernes sanering. Hvorvidt der bør bygges værkstedshuse i et sådant område kan ikke afgøres alene af private, og lovens afsnit IV tager derfor sigte på at løse sådanne problemer.

Jeg anbefaler ganske kort på det radikale venstres vegne.

J. M. Pedersen: Jeg vil gerne på mit partis vegne anbefale, at man stemmer for de ændringsforslag, som er stillet af den højtærede arbejdsminister og tiltrådt af et flertal af udvalget.

Lovforslaget tager sigte på at bekæmpe arbejdsløsheden, at finde muligheder for beskæftigelse af de arbejdsløse, et problem, som vi jo alle sammen interesserer os for at få løst. Det ærede medlem hr. Søren Andersen syntes, det var en rodebutik, jeg repræ-

senterede inden for retsforbundet, og sagde, at han nærede store forventninger, når jeg kom til udvalgmøde, fordi jeg så tit havde talt imod statsfinansiering o. s. v., men: ak, hvor forandret. Nu hørte det ærede medlem imidlertid, at jeg af det ærede medlem hr. Asger Jensen blev beskyldt for ikke at have givet tilsagn om, at jeg ville støtte etablering af værkstedshuse. Jeg mener nu, at jeg i et udvalgmøde, jeg deltog i forleden, gav tilsagn om, at mit parti ville være med til det. Det synspunkt, at staten ikke skal drive udlånsvirksomhed, men at udlånsvirksomheden skal ligge hos de private pengeinstitutter, er i øvrigt stadig væk retsforbundets principielle synspunkt.

Vi står her over for det, at der saneres i byerne, at der bliver nedlagt mange gamle bygninger, hvori der er mange små virksomheder, små fabrikker og små værksteder, og hvor det kan være vanskeligt for disses indehavere at få bygget et værksted eller en lille fabrik et andet sted; dér er det, staten nu går ind netop som et led i bekæmpelsen af arbejdsløsheden. Men det er dog ikke staten, der skal drive virksomhederne i de bygninger, der her oprettes; det er de private, der skal drive dem i fri konkurrence med andre, og derfor synes jeg ikke der er så forfærdelig meget at sige til det. Fordi der er et risikomoment i det, er der fare for, at private ikke vil løse denne opgave, som det er nødvendigt at løse. Jeg tvivler på, at private vil bygge en række værkstedshuse og så vente og se, om de kan få dem lejet ud. Jeg er fuldstændig klar over, at der er et risikomoment for staten heri, men jeg mener, det er en samfundsmæssig opgave af så stor betydning, at vi må skride til at løse den.

Jeg kan som sagt ikke se, at der er tale om konkurrence med private virksomheder. Jeg formoder, at de, der skal leje disse værksteder, skal betale en leje, som svarer til forrentning og afdrag af den kapital, der skal sættes i værkstederne. Og når lejen bliver sat i forhold hertil, kan jeg ikke se andet, end at der bliver tale om ligelig konkurrence. De, der kommer ind i disse værksteder, kommer til at stå over for de private, som bygger for egen kapital. Jeg kan derfor ikke se, at der sker nogen stor skade ved, at dette lovforslag gennemføres. Jeg tilsiger mit partis medvirken.

Alfred Jensen: Jeg synes, det var på sin plads, at ordføreren for udvalget henviste til den ulige fordeling af institutioner, der er her i landet. Det var rigtigt at fremhæve det her, fordi det egentlig genkaldte arbejdsløshedsproblemet for os på den måde, det i virkeligheden må fremtræde: massearbejdsløsheden, som der findes i områder, hvor der ikke alene er tale om, at arbejdere er uden beskæftigelse, men hvor også erhvervsmulighederne for andre er yderst dårlige. Når vi ser det på denne baggrund, er det et yderst beskedent lovforslag, vi her behandler, og jeg tror i og for sig også, man kan fastslå, at dette ikke kan være nok til bekæmpelse af arbejdsløsheden.

Der er sagt mange forstående, og jeg kan vel også sige varmtføjte ord om de arbejdsløses forhold og om, at der må gøres noget for at skaffe beskæftigelse; de fleste har vel også udtalt, at der må skaffes fuld beskæftigelse; og så står vi nu her og diskuterer et forslag, hvis formål udelukkende er at skaffe arbejde til de langvarigt arbejdsløse og til de erhvervshæmmede. Jeg synes, vi burde tage fat på problemerne på en helt anden måde, men under de givne omstændigheder kan vi naturligvis medvirke til gennemførelsen af et lovforslag af denne karakter. Vi mener blot, at det ikke er tilstrækkeligt, men at man må finde frem til andre, mere vidtrækkende og mere givende foranstaltninger.

Vi har heller ikke noget at indvende imod de af ministeren stillede ændringsforslag. Jeg hørte med megen undren på de taler, som blev holdt af venstres og de konservatives ordførere om afsnit IV i lovforslaget. Når man står her og taler om forståelse for de langvarigt arbejdsløse og de erhvervshæmmede og altså erkender, at sådanne findes her i landet, fatter jeg ikke, at vi nu 2 uger før jul skal høre taler af denne art, især når det kun drejer sig om et beløb på 8 mill. kr., fordelt over 3 år. Er det udtryk for forståelse af de dårligst stilledes forhold? Mig forekommer det at være udtryk for ringe forståelse.

Jeg fatter ikke, at man overhovedet kan diskutere denne sag på den måde, det sker her. Jeg havde troet, at dette lovforslag ved anden behandling ville få en let gang gennem tinget, men jeg forstår altså, at

der skal slås på tromme, oven i købet stortromme, for en sådan ringe foranstaltning, og det på et tidspunkt, da man ved, at det ikke alene gælder om at skaffe beskæftigelse til de forsømte områders arbejdere og overhovedet hjælpe befolkningen i disse områder, men også om at fastholde den beskæftigelse, som allerede findes dér.

Min partifælle, det ærede medlem hr. Lynnerup Nielsen fremdrog spørgsmålet om cementfabrikken Nordens skæbne fremover og gjorde opmærksom på, at der var sket henvendelse til myndighederne om at sikre dens fremtidige eksistens. På denne baggrund forekommer det mig, at man bør tage helt anderledes på disse spørgsmål, end det er sket her, og jeg kan sige, at vi hverken forstår den tale, der føres her — hvis den da ikke skal være udtryk for tvetungethed — eller på nogen måde kan give tilslutning til de fremførte synspunkter. Ud fra disse grunde vil vi naturligvis stemme imod ændringsforslag nr. 5.

Arbejdsministeren (Bundvad): Jeg vil gerne takke udvalget for tilslutningen til lovforslaget, og jeg kan jo takke det samlede udvalg for tilslutning til afsnittene I-III og V-VII. Som de ærede medlemmer måske husker, fremsatte partiet venstre og det konservative folkeparti sidste år forslag til lov om ændringer i beskæftigelsesloven på visse punkter. Jeg fandt, at der kunne være grund til at se på disse punkter og tage dem op til en saglig drøftelse, og mente, at vi så samtidig burde gå beskæftigelsesloven i dens helhed igennem, idet arbejdsministeriet også havde visse ønsker med hensyn til denne lov. Jeg er glad for i dag at kunne konstatere, at det er lykkedes os at forhandle os til rette dels om de problemer, som venstre og det konservative folkeparti dengang rejste, dels om de problemer, arbejdsministeriet har rejst, for så vidt angår afsnittene I-III og V-VII. Jeg takker for den enighed, der er opnået. Jeg kan derudover takke flertallet og desuden det kommunistiske partis ordfører for tilslutningen til lovforslaget i øvrigt. Når alt kommer til alt, er der altså kun uenighed om lovforslagets afsnit IV, der drejer sig om støtteforanstaltninger til modning af indu-

[Arbejdsministeren.]

striarealer og om ydelse af statslån til oprettelse af værkstedshuse.

Nu kan man naturligvis lægge det op i et teoretisk plan, som det er forsøgt her af de ærede medlemmer hr. Søren Andersen og hr. Asger Jensen. Men mon vi ikke kunne prøve at tage rent praktisk på det? Der spørges, om denne opgave ikke kunne løses over egnsudviklingsloven. Men selv om man valgte denne fremgangsmåde, ændrede det jo ikke det princip, at der kunne gives støtte af offentlige midler, altså det princip, som de to ærede ordførere var modstandere af. Enten man foretager foranstaltningerne over den ene eller den anden lov, ændrer det ikke karakteren af den offentlige indsats til opgavens løsning.

Dernæst vil jeg sige, at egnsudviklingsrådet har den opgave at tage specielle problemer op i særlige egne af landet, nemlig dér, hvor problemerne er størst, medens beskæftigelsesloven er generelt anlagt og anvendes, hvor beskæftigelse overhovedet savnes. Dertil kommer, at der er forskel i den administrative fremgangsmåde: arbejdsministeriet har et nøje samarbejde med kommunerne landet over, herunder også landkommunerne, og ministeriet tilrettelægger ved samtaler med kommunerne den indsats over for arbejdsløsheden, som kan gøres i de forskellige områder. I det arbejde, som ministeriet her udfører i samarbejde med kommunerne, vil det være naturligt at gå ind på de muligheder, som industrigrundene og værkstedshusene giver. Den deling, der her er foretaget, er altså ganske naturlig.

Endelig har man opstillet det spørgsmål, om det er nødvendigt at løse problemet om etablering af værkstedshuse. Dertil vil jeg gerne sige, at det er nu engang sådan, at megen stor beskæftigelse er begyndt i det små, hos den lille håndværker. Kan vi give gode muligheder for en udvidelse af den produktion, han har, kan det også betyde varig og højere beskæftigelse. Medlemmerne er jo bekendt med, hvordan de små hånd-

værkere rundt omkring har det, og ved, at de ikke selv har de kapitalmæssige muligheder for at løse deres værkstedsproblemer. Hvis de derimod får mulighed for at løse dem i fællesskab, har de chance for en fremgang, som ikke alene bliver til fordel for dem selv, men også til fordel for beskæftigelsen. Derfor skal vi etablere værkstedshuse.

Så kan man spørge, som det ærede medlem hr. Søren Andersen gjorde, om det nødvendigvis skal ske ved hjælp af statslån. Dertil må jeg svare, at behovet for værkstedshuse har været stort gennem mange år, og der har gang på gang været gjort forsøg på at klare opgaven over den private finansiering, som de ærede medlemmer hr. Søren Andersen og hr. Asger Jensen omtalte. Det er ikke lykkedes, for der opstår en lang række problemer, når den enkelte lille mand, håndværkeren, økonomisk skal gå ind i denne opgave, både i forhold til det, han selv skal præstere, og i forhold til de finansieringsmuligheder, der foreligger. Det har vist sig, at selv om ønskerne har været meget store, også inden for en organisation som Dansk Arbejde, har det ikke været muligt at komme videre, og da vi altså gerne vil dreje beskæftigelseslovgivningen om i produktiv retning, gerne vil bidrage til en højere, en mere produktiv beskæftigelse, finder vi det naturligt, at vi ved hjælp af statslån optræder som fødselshjælper over for denne opgave, som ikke på anden måde har kunnet føres ud i livet i naturligt omfang.

Det er en forsøgsordning, vi gerne vil have gennemført på 3 år. Vi tror, der ligger en opgave her, en opgave, som trænger sig på til løsning, og derfor vil vi anbefale statslånsvejen som den i øjeblikket rigtige ordning. Skulle det senere vise sig muligt at løse opgaven ad anden vej, må vi tage stilling dertil, men selve det, at den private finansiering ikke har løst opgaven, som længe har trængt sig på, gør det nødvendigt, at vi nu gør en indsats på dette område.

Man kan ikke uden videre stille det op på den måde, som det ærede medlem hr. Søren

[Arbejdsministeren.]

Andersen gjorde. Han spørger: hvem vil ikke gerne have billige penge, selv om andre jo så må få dyrere? Er det dér, problemet ligger? Skulle vi ikke nærmere sige, at hvis staten ikke vil yde den nødvendige hjælp dér, hvor den kan bidrage til at skaffe beskæftigelse, kommer vi alligevel til at betale, men negativt, uden nogen produktion, gennem understøttelse på grund af ledighed. Hvis det ærede medlem hr. Søren Andersen vil gøre sit regnskab op, tror jeg, han hurtigt vil komme til det resultat, at det både for samfundet og for skatteyderne er bedre, om vi får folk i arbejde fremfor at give dem understøttelse. De penge, der sættes ind for at skaffe beskæftigelse, højere og mere varig beskæftigelse, spares mange, mange gange fremover, ikke alene for skatteyderne, men også for familien, der kommer til at yde en aktiv indsats i samfundet i stedet for at måtte føle sig overflødig som følge af lediggang. Derfor vil jeg gerne slå et slag for, at vi som en forsøgsordning prøver at sætte statens midler ind i det begrænsede omfang, der her er tale om, for at få oprettet sådanne værkstedshuse, både til fordel for håndværkeren og til fordel for den ledige, som derigennem får en chance for at komme i arbejde.

Til slut skal jeg sige til det ærede medlem hr. J. M. Pedersen, at det er rigtigt, at hele det system, vi her taler om, med en fælles indsats fra forskellige håndværkere for at oprette værkstedshuse, har sin forudsætning i en rent økonomisk beregning, idet ordningen skulle kunne forrente sig på normal måde.

Søren Andersen: Jeg mener, jeg sagde klart og tydeligt, at når det drejede sig om den almindelige og hidtil kendte beskæftigelseslovgivning, herunder også foranstaltninger for erhvervshæmmede, er vi enige, herom skal der ikke stå strid. Vi kan hver på sin side have enkelte principielle synspunkter, som vi ved lejlighed kæmper for, men vi forenes i disse bestræbelser. Noget andet er spørgsmålet om værkstedshusene, som rummer noget virkelig principielt, og som man derfor med rette har lov til at behandle som sådant.

Det ærede medlem hr. J. M. Pedersen

havde forstået det sådan, at jeg stemplede hans parti som en rodebutik. Nej, så har det ærede medlem hørt helt forkert; det kunne aldrig falde mig ind. Det, jeg derimod gav udtryk for, var, at partiet var med til at skabe noget, der minder om en rodebutik, når det nu er ivrigt for, at en række ting, efterhånden mange ting, absolut skal ske over statsfinansiering. Jeg skal ikke trætte med at opregne den lange række, det nu efterhånden er, men blot nævne: egnsudvikling, værkstedshuse og nu for ganske nylig statslånet, der skal optages for at skaffe billigere penge til el-værker end den pris, staten skal give for lånet. Når man nu endelig vil have det på den måde, var det ret naturligt, at man samlede disse bestræbelser i en lov, der kunne forstås, og sådan, at erhvervslivet, der skal bruge disse love, var klar over, hvor pengene virkelig var at få.

Vi måtte jo stille forventninger, når vi — som det er sagt her — i kraft af det ærede medlems tilstedeværelse mødte et medlem, der har principperne i orden, og vi har ikke under tidligere debatter om den slags ting set, at der har været taget forbehold fra det ærede medlems partis side. I øvrigt endte det ærede medlem sit indlæg her i debatten med at sige, at han ikke kunne se, at der sker stor skade ved gennemførelsen af dette lovforslag. Jeg skal forlade dette efter at have konstateret, at rækken af love, hvorved retsforbundet medvirker til at yde lån til statsfinansiering, efterhånden er lang.

Med hensyn til behovet for værkstedshuse skal jeg ikke bestride ministerens udsagn om, at et sådant er til stede. Nu er jo også de nye finansieringsinstitutter oprettet. Det er i øvrigt egentlig ret typisk, måske også noget ejendommeligt, at det offentliges initiativ her kommer bag efter det initiativ, man naturligt fra privat side havde sat ind med henblik på at løse disse opgaver.

Endelig har jeg en bemærkning over for den højtærede ministers tale, som gik ud på, at når vi nu endelig står med disse problemer og har ledighed i bestemte egne, må vi hjælpe dér, hvor det kan nytte. Men vi må også tænke på, at det er ikke alt, der står helt og sikkert og fast i lovforslaget. Jeg glæder mig over, at vi fik lov til at se de værkstedshuse, som er sat i gang. Samtidig med at vi så og hørte om den opbyg-

[Søren Andersen.]

ning, der her har fundet sted, ser vi jo, at der i selve lovforslaget er tale om en lånegrænse af 90 pct., men selv om det er tilfældet og der samtidig skal maskiner og materiel til, kan man vel sige, at man alligevel ikke er i stand til at hjælpe netop det, som kan sammenfattes under begrebet underskoven. Det er vel snarere en mellemstand af håndværkere, man hjælper til billige lån.

Jeg må af de grunde, som jeg allerede fremhævede i mit første indlæg, fastholde, at disse værkstedshuse, som kan være en nyttig og gavnlig foranstaltning, kan finansieres ad de normale kanaler og af pengeinstitutterne, og at det vil være naturligt, at det sker, ikke mindst under hensyn til, at der i den seneste tid er bygget en række finansieringsinstitutter op navnlig med henblik på løsningen af sådanne opgaver.

Asger Jensen: Den højtærede minister kom ikke ind på de inkonsekvenser, der er i lovforslaget, og som jeg omtalte, nemlig at etableringen af værkstedshuse ikke havde til væsentligt formål at afhjælpe arbejdsløsheden hos langvarigt arbejdsløse, og at der udtrykkelig står i lovforslaget, at der ikke efter denne lov kan ydes støtte til erhvervelse af arealer — men at man alligevel vil yde statslån dertil. Men det kan vi måske få bedre gennemgået i udvalget mellem anden og tredje behandling.

Den højtærede minister talte om den lille mand, som skulle hjælpes i gang med en virksomhed. Som det gentagne gange har været omtalt her, har udvalget set et eksempel på, hvordan man kunne bygge værkstedshuse, nemlig ude i Valby, og vi fik dér klart den opfattelse, at den lille mand uden kapital ikke kan hjælpes i gang, for betingelserne for at komme ind i disse huse — det tror jeg også den højtærede minister vil give mig ret i — er sådanne, at den lille mand, der har en idé, men ingen kapital, ikke kan starte i disse huse, da det ville kræve en alt for stor kapitalinvestering. Dette problem løses altså ikke herigennem, og derfor vil jeg spørge den højtærede arbejdsminister, som vil oprette dette nye låneinstitut under arbejdsministeriet: er det den højtærede ministers hensigt at administrere disse lån på en anden måde end

de industrilån, der blev givet — eller det var måske Marshalllån — til værkstedsbygning ude i Valby?

Den højtærede handelsminister havde nemlig opstillet sådanne betingelser for opnåelse af statslån, at den lille mand ikke havde mulighed for at komme i betragtning. Er årsagen til, at der nu skal oprettes dette nye låneinstitut under et andet ministerium, den, at man vil give denne lettere adgang til at få lån, altså ikke stille de samme krav om sikkerhed for statens penge, som man gjorde under handelsministeriet? Det synes jeg det kunne have interesse at få klaring på.

Jeg må sige til det ærede medlem hr. J. M. Pedersen, at jeg forstod nok, at der blev givet tilslutning til lovforslaget i udvalget, men det, jeg ikke forstod, var, hvordan det ærede medlems principper med hensyn til statsfinansiering kunne passes ind i dette lovforslag. Nu siger det ærede medlem: ja men staten skal jo ikke drive de virksomheder, der her skal ydes støtte til. Må jeg spørge det ærede medlem: hvornår har det været tilfældet — når det ærede medlem tidligere har været imod statsfinansiering i det private erhvervsliv — at staten skulle drive virksomhederne? Det har jo aldrig været tilfældet tidligere, når der har været sådanne sager til behandling, så det kan ikke være begrundelsen for, at det ærede medlem nu har skiftet standpunkt. Jo, siger det ærede medlem, dette er en samfundsmæssig opgave af en sådan art, at her er vi nødt til at stå sammen. Jeg har ikke så få gange på vælgermøder hørt retsforbundets repræsentanter remse op, hvad der var fælles opgaver, og derpå, efter at de havde nævnt veje og den slags fælles samfundsopgaver, hørt dem slutte med: og så skal staten holde sine fingre fra resten. Kan også det princip fortsat passes ind i det ærede medlems synspunkter, eller vil han på næste vælgermøde give vælgerne en anden vejledning end den, de fik forud for sidste valg? De argumenter, som det ærede medlem hr. J. M. Pedersen nu brugte, er de samme, som socialdemokraterne altid har brugt, og som det ærede medlem tidligere har argumenteret imod.

J. M. Pedersen: Ja, stort set behøver jeg ikke at tage ordet over for det ærede medlem hr. Asger Jensen, for han både spurgte

[J. M. Pedersen.]

og svarede sig selv, men jeg synes alligevel, jeg vil svare det ærede medlem. Det ligger ærlig talt således, at der ikke alene er tale om de opgaver, hvorom det ærede medlem siger at vore talere ude omkring på vælgermøderne altid har sagt, at det var samfundsopgaver, der skulle løses; vi har også — og jeg specielt — givet udtryk for, at der foreligger en opgave med hensyn til arbejdsløsheden. Det er et spørgsmål, som altid har ligget os stærkt på sinde, og hvis det ærede medlem kan yde en indsats til afhjælpning af arbejdsløsheden, er vi parat til at være med, selv om der er statstilskud under en eller anden form i det. Det er også statstilskud, der gives til arbejdsløshedskasserne. Jeg har før sagt, at det ikke er de arbejdsløse, som alene er skyld i arbejdsløsheden; det er hele samfundet, der er forkert indrettet, som er skyld i den, og derfor skal hele samfundet være med til at løse disse problemer. Det har jeg før givet udtryk for, og jeg tror også, at det nogenlunde dækker det, jeg går ind for her.

Lad os ikke stikke hinanden blå i øjnene. Der er jo ingen, heller ikke i de borgerlige partier, der tror på, at private vil bygge disse værkstedshuse uden at have sikkerhed for at få dem lejet ud. Jeg sagde i mit første indlæg, at der var risiko for, at staten ville få et underskud, hvis de ikke alle blev lejet ud. Jeg tror ikke, at private vil bygge disse værkstedshuse. Jeg fremdrog også, at der ligger i dette, at konkurrencen bliver fri, og det er blevet bekræftet af den højtærede arbejdsminister.

Det ærede medlem hr. Søren Andersen var inde på, at nu var retsforbundet og jeg vistnok for nylig i finansudvalget gået med til optagelse af et statslån til en bestemt rente, og at disse penge så skulle lånes billigere ud. Ærlig talt, for det ærede medlems egen skyld: vent lige lidt med at tale om det, til vi ser afslutningen her i salen, for det kunne jo godt træffe sig, at det ender med, at det ærede medlems eget parti også går ind for optagelsen af statslånet. Det er ikke utænkeligt, at det bliver slutresultatet, så jeg synes, vi skal vente en lille smule med at diskutere det.

Alfred Jensen: Vi diskuterer her anvendelsen af 8 mill. kr. i 3 år til fremme af

beskæftigelsen af langvarigt arbejdsløse og til fremme af beskæftigelsen i det hele taget — og det på et tidspunkt, hvor Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse alene uge for uge udbetaler mellem 2 og 3 mill. kr. til arbejdsløse. Kan der så være nogen rimelighed i at diskutere på den måde, det sker her?

Jeg hæfter mig ved, at det ærede medlem hr. Søren Andersen og det ærede medlem hr. Asger Jensen udelukkende taler om værkstedshuse, som om det kun var det problem, de havde stillet ændringsforslag om. De har også stillet ændringsforslag om, at udstykning af industriarealer skal udgå af lovforslaget. (*Afbrydelse:* Nej!). Jo, de har stillet ændringsforslag om, at §§ 14, 15 og 16 skal udgå. Det vil sige, at det problem lader man fuldstændig ligge.

Man bebrejder ministeren en vis inkonsekvens. Man burde se på sin egen inkonsekvens her. Man kan ikke undgå at tænke på, at de pågældende partier tidligere har været særdeles velvilligt indstillet over for lån til grundforbedring og sligt, men når det drejer sig om erhvervsvirksomheder, hvorigenem der kan skaffes mere varig beskæftigelse, vil man altså ikke være med. Det er vrangvilje over for de arbejdsløse, der her lægges for dagen. Hvorfor så megen snak og diskussion om statslån eller ikke statslån, når det ikke er det problem, det gælder? Hvad i alverden kan det nytte at henvise til privat initiativ og privat långivning? Når man ved, at problemerne ikke har kunnet løses før og heller ikke kan løses fremtidig, er der ingen anden vej, end at samfundet må rette opmærksomheden på skævhederne og sætte ind dér, hvor det er nødvendigt.

(Kort bemærkning).

Søren Andersen: Det ærede medlem hr. J. M. Pedersen forsvarede som repræsentant for sit parti sin stillingtagen til denne lovgivning ud fra den tankegang, at det, det her drejer sig om, er ansvaret over for dem, der er ledige. Jeg vil gerne spørge det ærede medlem og hans parti: er det virkelig noget nyt at føle en forpligtelse over for arbejdsløsheden og dem, der er ledige?

Vi har aldrig tidligere lagt mærke til noget som helst forbehold hos det ærede medlem og hans parti, når det drejede sig

[Søren Andersen.]

om at bekæmpe enhver form for statsinvestering og statslån i det hele taget. Jeg ved ikke rigtig, om det ærede medlem hr. J. M. Pedersen ikke forstod — eller ikke ville forstå — mine udtalelser med hensyn til det statslån, der skal optages. Det bliver, sådan har jeg forstået det, optaget til en bestemt rente; men jeg har også forstået, at regeringspartierne er villige til at låne pengene ud igen til el-værkerne til en billigere rente.

Jeg skal slutte mine bemærkninger med at sige, at jeg synes, at denne debat som så mange andre har vist, at principperne kan være i orden, men man har ikke noget at have dem i.

(Kort bemærkning).

Asgar Jensen: Jeg har nok forstået, at retsforbundet har kunnet være med til at støtte de arbejdsløse, det har jeg i og for sig ikke været i tvivl om. Det, jeg spurgte det ærede medlem hr. J. M. Pedersen om, var, om han nu er tilhænger af, at staten skal deltage i finansieringen af erhvervs-livet, for det er det, der sker her. Der er ikke tale om, at det er de arbejdsløse, der skal hjælpes. Der er tale om at skaffe almindelige arbejdspladser, som man håber kan opsuge arbejdskraft. Jeg har forstået, at det ærede medlem tidligere mente, at det kunne ikke gavne, at staten deltog i denne opgave. Det, jeg spørger om, er: vil det ærede medlem nu indtage en anden stilling og give vælgerne en anden vejledning på dette punkt?

Hermed sluttede forhandlingen.

§ 1, ændringsforslag nr. 1, § 2, således ændret, § 3, ændringsforslag nr. 2, § 4, således ændret, § 5, ændringsforslag nr. 3, § 6, således ændret, § 7, ændringsforslag nr. 4, § 8, således ændret, og §§ 9-13
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5

forkastedes med 78 stemmer mod 31.

§§ 14 og 15

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6

vedtoges enstemmigt med 78 stemmer; 31 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 7

vedtoges enstemmigt med 78 stemmer; 31 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 16, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

§§ 17-19, ændringsforslag nr. 8, § 20, således ændret, og §§ 21-24
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om leje, forslag til lov om boligbyggeri, forslag til lov om ekstraordinær grundskyld og ejendomsskyld til kommunen, forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendoms-skatter m. v. og forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring (om personlige tillæg til invalide- og folkepensionister m. v.) har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lov-forslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Ragnhild Andersen har meddelt mig, at hun ønsker til socialministeren at stille følgende spørgsmål:

„Finder socialministeren det ikke urimeligt at opretholde trangsgrensener i § 194, stk. 1, i lov om offentlig forsorg, som forhindrer invalidepensionister med børn i at få deres børnetillæg og derved stiller dem økonomisk ringere end pensionister uden børn med samme arbejdsindtægt?“

Medlem af folketinget Petra Petersen har meddelt mig, at hun ønsker til handelsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Med hvilken motivering har handelsministeren fundet det rimeligt at godkende den sidste forhøjelse af sukkerpriserne?“

[Formanden.]

Medlem af folketinget Peter Jørgensen har meddelt mig, at han ønsker til socialministeren at stille følgende spørgsmål:

„Er der mulighed for at skærpe reglerne i arbejderbeskyttelsesloven vedrørende kontrol og tilsyn med mekanisk værktøj og maskiner på byggepladser?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

På den af indenrigsministeriet i medfør af valglovens § 50 udarbejdede liste findes opført som I. stedfortræder for afdøde folketingsmand Strøm i Ålborg amtskreds fhv. folketingsmand Evald Kristensen, Ålborg.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 16. december kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 4 medlemmer til overbevillingsnævnet.*

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i fondsbørsloven.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af lov om valutaforhold m. v.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om anvendelse af over-skuddet i visse krigsforsikringsforbund.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 16⁴⁵.

32. møde.

Tirsdag den 16. december kl. 14.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler landbrugsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet og

forslag til lov om tillæg til lov om opførelse af arbejderboliger på landet.

I skrivelse af 13. d. m. meddeler fhv. folketingsmand Evald Kristensen, at han er villig til at modtage det ved folketingsmand Strøms død fra den 12. d. m. ledige mandat som medlem af folketinget.

I skrivelse af 9. d. m. meddeler medlem af folketinget fru Else Zeuthen, der har orlov, at hun fra og med den 19. d. m. atter vil kunne give møde i tinget. Stedfortræderens hverv som midlertidigt medlem op-hører herefter fra den 19. d. m. at regne.

Medlem af folketinget Gøting har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren foretage en tilbunds-gående undersøgelse af rentabiliteten i forbindelse med en eventuel motorisering af landpostbudene?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Landbrugsministeren (Karl Skytte): Her-ved skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.*

I overensstemmelse med det tilsagn, jeg gav i fjor ved behandlingen af forslag til den nugældende lov om udlån til arbejderboliger på landet, anmodede jeg den kommission, som i 1957 blev nedsat til overvejelse af forskellige spørgsmål vedrørende statshusmandslovgivningen, om også at underkaste reglerne vedrørende afdragstiden for